

Selami Öktem Yazdı

İnsan, zamanda kısa bir ana denk gelen ömrü ve buna karşın hem yaşadığı iklime hem de yaşadığı coğrafyaya göre sınırlı kalabilen yaşantı deneyimi dolayısıyla her ne kadar bilge bir kimliğe yaş alarak ulaştığını sansa da yaş alırken ancak zengin bir yaşantı deneyimi yaşamışsa ya da tarih ve edebiyat kitaplarının sayfalarını karıştırmışsa bu mümkün olur. Böylece kazandığı kimlik, insanı, geniş bir bakış açısının ve derin bir vizyonun da sahibi yapar. Bu o kadar kolay olmasa da gelin bu yolda yürüelim ve tozlu sayfaları karıştırarak örneğin kimsenin hakkının kimsede kalmadığını şöyle güzel bir örnek ile öğrenelim: Kanuni Sultan Süleyman, Topkapı Sarayının bahçesindeki meyve ağaçlarına zarar veren karıncaların itlaf edilmesinin dinen caiz olup olmadığını Şeyhülislâm Ebussuud Efendi'ye güzel bir beyitle sorar:

Dırahta ger ziyan etse karınca

Günâhı var mıdır ânı kırınca?

(Eğer karınca ağaca zarar veriyor, onu kurutuyorsa, karıncayı yok etmenin bir günahı var mıdır?)

Ebussuud Efendi, zamanın şeyhülislâmıdır. Kanuni'ye hoş görünmek için, karıncanın ölmesinden ne olur padişahım diyebilirdi, fakat o ince bir nükteyle bakın ne diyor:

Yarın Hakk'ın divanına varınca

Süleyman'dan hakkın alır karınca.

Padişah sadece zarar gören meyve ağaçlarını düşünürken Ebussuud Efendi kainatı büyük bir bütün olarak ele almış, karıncanın da bir canı olduğunu belki de bizlerin göremeyeceği daha büyük bir amacın bir parçası olabileceğini görmüştür. Ayrıca bu durum şunu gösteriyor ki dünyevi hırslarımız uğruna değil bilerek incittiklerimizin, bilmeden incittiklerimizin bile günahını boynumuzda keskin bir bıçak gibi taşımaktayız. Yolumuz uzun, bir adım daha atıp tozlu sayfalar arasında dolaşmaya devam edelim.

Her ne kadar insan olmak zaman içerisinde küçük bir anda hapsolmek gibi görünse de mikro ölçekte bakıldığında durum çok daha fazlasıdır. Çünkü insan için karar verebilme yetisi en büyük yeteneği olmasının yanı sıra, en büyük sınavlarını verirken mantık denizlerine batırıp batırıp çıkardığı divit uçlu kalemidir. Bu

denizde ne yazık ki bazen şiraze şaşabilir. Kalem yanlışa kayabilir. İnsan egosunun ve gücünün esiri olup ben ne diyorsam öyle olacak diyebilir. İlahi adaleti bile unuttur da peki ya ilahi adalet kendini unutturur mu? Buyurun bir de bu sese kulak verelim:

Vaktiyle bir derviş berbere gider. Dervişlik yolunda her türlü gösteriştten uzaklaşması gerekmektedir ve berbere saçını da sakalını da tümünden ustura ile kazımalarını söyler. Berber başlar tıraşa, önce sol tarafı tamamen tıraş eder tam sağ tarafa geçecektir ki bir kabadayı girer içeriye. Derviş arkadan dürterek "Kalk bakayım kabak biraz da biz tıraş olalım" der. Dervişlik bu, sövene dilsiz vurana elsiz olmak gerekmektedir. Çaresiz kalkar yerinden. Berberde korktuğundan bir şey diyemez. Ancak kabadayı oturduğu yerde de rahat durmaz. Kabak aşağı kabak yukarı uğraşıp durur dervişle. Tıraş biter ve kabadayı çıkar berber dükkanından. Ancak birkaç metre gitmiştir ki gemden boşanmış bir at arabası hızla üzerine gelip kabadayıya çarpar. Adamcağız oracıkta can verir. Herkes şok olmuştur.

Berber bir kabadayıya bir dervişe bakar. Gayri ihtiyarı sorar:

-Biraz ağır olmadı mı derviş efendi?

Derviş mahzun ve düşünceli cevap verir:

-Vallahi asla gücenmedim ona. Hatta hakkımı da helal etmişim. Gel gör ki kabağın bir de sahibi var "0" gücenmiş olmalı.

Nezaketin, kadirşinaslığın, doğruluğun, dürüstlüğün, daha birçok güzel erdem ve davranışın önemini hem menkıbeler hem de özlü sözler ile günümüze kadar taşıyan kültürümüz, bilgelik yolumuzun rengarenk çiçeklerle bezeli taşlarını adım adım arşınlamamız için başucumuzda duruyor. "Bir gönül kırdın ise kıldığın namaz değil." diyen Yunus Emre'ye; "Gönül, han değil dergâhtır. Paldır küldür girip çıkılmaz, günahdır!" diyen Mevlana'ya, Karıncayı incitmeyen Sultan Süleyman'a kulak vermeli. Bilgelik yolunda yürümeli, yürümeye devam etmeli.